Sök bland svenska dagstidningar https://tidningar.kb.se/2647969/1898-09-23/edition/0/part/1/page/1/?q= ...

PRENUMERATIONSPRIS:

	I Staden:	Hos Postverket:
Helt år	8:—	6:—
Halft år	4:20	3:50
Qvartal	2:10	2:—
Månad	—:70	—:75

Lösnummer i Göteborg 5 öre.
Redaktionsbyrå Smedjegatan 6. Rikstelefon 1187.
Tryckerikontor Köpmangatan 2.

Göteborgs Aftonblad

ANNONSPRISET:
Göteborgsannonser . . 10 öre för rad
Från andra platser . . . . . 12½ » » »
Inom texten . . . . 15 » » »
Helgdagsaftnar före texten. 12½ » » »
Utländska annonser . . . . 20 » » »
Kontoret öppet kl. 9 f. m.—7 e. m.
Å räkningar under 10 kr. lemnas ej rabatt.
Annonskontor Smedjegatan 6. Allmänna telefon 2446.

N:o 220 FREDAGEN | Göteborgs Aftonblads Tryckeri, Göteborg Köpmangatan N:o 2. | Daglig Tidning för Götebors Stad och Vestra Sverige. | Redaktör O. Norén träffas å tidningsbyrån endast kl. 2—3 e. m. | 23 September 1898.

Göteborgs Aftonblads filialkontor.

Annonser till införande i Göteborgs Aftonblad mottagas förutom å vårt annonskontor, Smedjegatan 6, äfven å följande filialkontor:

Viktoriagatan 14: A. F. Ericson &C:s Cigarrb.
Andra Långgatan 18: Adolf Johanssons Cigarrb.
Vestergatan 31. ANNEDAL Gundels Cigarrbutik.
Carl Gustafsgatan 43. LANDALA: Lindgrens Cigarrbutik.
Husargatan 7: H. C. Ottosén.
Vegagatan 1: E. Nordlunds specerih.

Annonserna måste om de skola införas i tidningen samma dag vara å dessa ställen inlemnade senast kl. 10 f. m.

Död.

†

Tillkännagifves att min älskade make f. d. Maskinisten

C. G. SVENSSON,

född i Karlskrona den 30 Maj 1855, stilla afled å Sahlgrenska sjukhuset den 21 dennes kl. 9 f. m., djupt sörjd och saknad af mig, föräldrar, släktingar och vänner.
Göteborg den 23 September 1898.

Sofia Svensson, född Pettersson.
015044.

Förlofningsringar, vackrast och bäst, hos Juvelerare GUST. WIKSTRÖM, V. Hamngatan 2. 1 8553

Swenson & Luhr, JUVELERARE, Östra Hamngatan 50. Förlofningsringar. Modernaste façon. Största urval. 1 2246

Ångrostadt Kaffe erhålles utan jemförelse billigast hos *A. K. Mellander,* *Specialaffär i Ångrostadt Kaffe.* Bazar Alliance 40—41. Jerntorgsbazaren. Torggatan 14. Haga Nygata 22. 76·95

Kullans Chokolad och **Cacao-Mazetti.**
På grund af cacaobönornas stora prisstegring hafva vi sett oss tvungna höja försäljningspriset å cacao i lös vikt och kokchokolad med 25 öre per kilo. (G. A. M. 39470) 1 s. 80·42

A.B. STOCKHOLMS PATENTBYRÅ K. Y. ZACCO & E. H. BRUHN, Patenter, Varumärken m.m. ombestyras. Etabl. 1879. Uttagit öfver 10,000 patenter. Adress: 7 Vasagatan 7, Stockholm. 37 3

Delikatess Ny Norsk Isterfetsill säljes i styck samt i kaggarå 2: 50 och 4 kronor till landsorten mot efterkraf. **Wilhelm Ranch,** Postgatan 50. 114·11

Dörrstängaren och Slagdämparen "Meteor"

Är mycket enkel att sköta, är hållbar och har ovanligt lätt gång. Säljes hos **Frænkel & Hedenberg,** Norra Hamngatan, midt för Brunnsparken. *Illustrerad priskurant på begäran.* (S. T. A. 07060) 88·12

Syltkärl af norskt, Höganäs, Rörstrands och Tillinge fabrikater. Störst lager, billigaste priser. **Obs.!** Nästa **Måndag** realiseras ett parti skadade men brukbara kärl i **Norska Lerkärlsbutiken,** Vestra Hamngatan 23 vid Sahlgrenska sjukhuset. 8676 j

Brand- och dyrkfria **Kassaskåp & Kassahvalfsdörrar.** Prisbelönta med **Guld-Medalj** vid Stockholms-Utställningen. **E. A. Rosengren.** 3.23

Undertecknade rekommendera sina tillverkningar af
Elektriskt Belysningsmaskineri.
Snabb leverans.
De flesta typer kunna levereras 2—4 veckor efter beställning.
Aktiebolaget de Lavals Ångturbin, Stockholm.
(S. T. A. 51373) 8477

Hvarje Ljus är märkt: CLARA FABRIK
425 GRAM = PRIMA = 1 SKÅLPUND
STEARINLJUS AF CLARA TEKN. FABRIKS tillverkning
LARS MONTÉN. Stockholm. 19 S:t NYGATAN
Wigten är beräknad utom pappersomslaget.
Lager i Göteborg hos: Herrar **A. M. Nordgrén & Co.** (G. 67719) 1 ö 748

Pukebergs Lampglas.

Fullt jemförliga med bästa Böhmiska! Tillverkning per dag 30,000 st. **Silfvermedalj** Stockholm 1897. **Obs.! varumärket!** (G 68427) 1 s. 83·07

GÖTEBORG LILLA TORGET 2
BONNIERS
BOKTRYCKERI
BOKBINDERI
PAPPERSLAGER
STEREOTYPI
Rekommenderar sig till utförande af allt slags ACCIDENSTRYCK BOKTRYCK ILLUSTRATIONSTRYCK TIDNINGSTRYCK m. m.
8045 1 ö

Fiskeby Grålump-Papp, tjock, mjuk och stark, tillverkad af ren svensk grålump i ark och rullar rekommenderas till underlag för mattor.
Försäljes från **lager** hos
A. Fröding & Co., **Norra Hamngatan 8.** Rikstelefon 1156.
Detaljförsäljning hos Herrar Ferd. Lundquist & Co., Östra Hamngatan 42. 8726 1 A

Allmänna Pensionsförsäkringsbolaget
Stockholm,
Kontor: *Strömsborg,*
meddelar:
Pensionsförsäkringar
äfvensom **Lifränteförsäkringar, Kapitalförsäkringar** samt **Testamentförsäkringar** m. m.
OBS.! Alla från detta bolag utgående pensioner, som förvärfvats genom årliga inbetalningar, äro **utmätningsfria** på grund af Kongl. resolution den 27 Augusti 1898.
Prospekt tillhandahålles på begäran.
Agenter antagas.
Styrelse:
H. Exc. Riksmarskalken Frih. **F. v. Essen,** Ordförande.
Professor **Veit Wittrock,** v. Ordförande. Häradshöfding **Gustaf Berg.** Direktör **Axel Berg,** Verkställande direktör.
Redaktör **J. A. Björklund.** Roteman **L. G. Ekerman.**
Professor **Frithiof Lennmalm,** Öfverläkare. Kanslisekreteraren **R. Sundin.**
(S. T. A. 51706) 1 8702

PAUL HOLMLIN,
22 Kyrkogatan 22,
midt för Domkyrkan. Telefon 1214.
Nyinkommet lager af Svenska, Engelska och Skottska
Öfverrocks-, Kostym- och Byxtyger.
Nyaste mönster och bästa qvalitéer. 8742 1

Tillkännagifvande
att undertecknad från och med den 23 September öppnar **Brödbutik** i huset n:r 5 Riddaregatan och tillhandahåller allmänheten godt och välsmakande bröd med lika påbröd som i hufvudaffären i Redbergslid, och innesluter mig i ärade kunders synnerliga välvilja och hågkomst.
Göteborg & Redbergslid den 23 Sept. 1898.
Johan Lindqvist, Bagarmästare.
01·5024

Ingen blyförgiftning mer.
Äkta förtenning af kopparkärl utföres dagligen med kemiskt rent tenn. Kärlen hemtas och hembäras. St. Telefon 251.
C. J. NILSSON, Jerntorgsgatan 8.
2653 1

Gasmotorer till salu.
Af en händelse finnas till salu **2 Crossleys Gasmotorer** af nyaste konstruktion, resp. 13 och 10½ hästkrafter, den större maskinen alldeles ny och ännu icke uppsatt, den mindre begagnad, men i utmärkt skick, med tillhörande **2 vattencisterner.** Med anledning af införande af elektrisk drifkraft för eventuella kraftbehof säljes endera af gasmotorerna, som sålunda blifvit öfverflödig.
Spekulanter torde hänvända sig till *Göteborgs Aftonblads Räkenskapskontor.*
0·13964

A. G. LAGERS Smöraffär,
Bazar Alliance,
Rikstelefon 35 42. rekommenderas. 7847 1

Enda svenska Boktryckerifirma som i Stockholm 1897 erhöll ***Guldmedalj*** *för Utmärkta Accidenser*

Wald. Zachrissons Boktryckeri
GÖTEBORG ETABL. 1886 — KÖPMANSG. 36 RIKSTEL. 342
BOKBINDERI
PAPPERSLAGER
REPRODUKTIONS-ATELIER
för KLICHÉER i AUTOTYPI STEREOTYPI FOTOTYPI KOPPARFÄLLNING

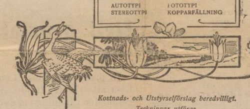

Kostnads- och Utstyrselförslag beredvilligt. Teckningar utföras.
8714 1

Af hvarje husmoder erkändt såsom det bästa och ändamålsenligaste tvättmedel.
Efterse noga namnet **"Lange"** å paketerna samt att Såppulvret är från **Göteborgs Tvålfabrik, G. Lange!** 1414

S. Åhsbergs färgeri,
Stampgatan 28,
mottager till färgning och kemisk tvätt, Herrkostymer, Öfverrockar, Uniformer, Damkappor, Koftor, Capes, Klädningar, Velocipeddräkter, Schagg- och Möbeltyg, Portierer m. m.
Ylletyger ångvalsas och krympas (blifva fria från glans).
OBS.! Alla plagg pressas väl och behöfva ej söndersprättas. Detta färgeri, som är etableradt 1835, har städse gjort sig kändt för ett välgjordt och omsorgsfullt arbete.
Inlemningsställen: Garnhandlanden Herr Gustaf Wahlström, Fisktorget 6, Fru Christina Nygrens Garn- och Väfndshandel, Kungsportsplatsen 2, Fröken Anna Andersson, Torggatan 18, Fröken Sofie Johansson, Masthuggstorget, Garnhandlanden Herr L. A. Andersson, Drottninggatan 27; i Kongelf Herr **G. L. C. Åhsberg.** 1 8798

Tillkännagifvande.
Att min **Skrädderi-, Klädes- & Herrekiperingsaffär** i dagarne flyttas från Haga Östergata N:r 14 till
Kungsgatan n:r 63 (Alfred Svensson & C:is hus)
får jag härmed tillkännagifva, och skall jag fortfarande söka tillvinna mig ärade kunders och gynnares förtroende genom **billiga priser** i förening med **reelt arbete.**
Göteborg i September 1898.
Aron Johannesson.
8804 1

ARVIKA TIDNING, **Vermlands mest spridda** halfveckotidning, högermoderat, 10,000 läsare bland den köpstarka publiken. **Bästa annonstidning.** 1270

SIGRID CLASE,
elev af dir. Lindstrand, Rich. Andersson och Knut Bäck, undervisar i pianospelning, Bostad till 26 Sept.: Tabor, Vestergatan 2, därefter Linnégatan 9, 2 tr.
014865

Bomullsbalduk.
Bomullsbalduk, lämplig till Mattväfnad. Bomullsbalduk, lämplig till Husdrifning, bästa qvalité, större och mindre partier, alltid i lager på Forsåkers Fabrik, Mölndal. Rikstel.
På samma ställe slutsäljes till billigt pris större partier restgarner i såväl härfvor som spolar, färgadt och oblekt, tvinnadt och otvinnadt, passande till Kostym- och Klädningstyger samt Lakansväf. (S. T. A. 07060) 8774 1

Offentliga nöjen.

Emil van der Osten-Tournéen.

Stora Teatern.
Fredagen den 23 September 1898 kl. ½8—omkr. 10 e. m.
För sista gången:
Olyckskorpen. (Hans Huckebein).
Lustspel i 3 akter af O. Blumenthal och G. Kadelburg.
OBS.! Teaterns vanliga priser.
Förköp dagen före hvarje föreställning kl. 12—3 med förhöjning af 50 öre pr biljett å 1:sta Raden och 25 öre å öfriga platser.

Lördagen den 24 September kl. ½8.
Gästspel af Fru **Lotten Seelig-Lundberg** från Kongl. Dramatiska Teatern.
För första gången:
Ett hår af Hin.
Lustspel i 3 akter af M. Hennequin.

Trädgårdsföreningens Konsertsalong. (Sven Svanfeldt).
Taffelmusik och Aftonkonsert
3—½5 Söndag: ½3—½5. ½8—11 e. m. 7—11 e. m.
af
Stor Stråk-Orkester
under anförande af Musikdirektören *Fr. Kuhlau.*

Mandolinvirtuosen
Signor Genaro
började Onsdagen den 21 dennes.

Luttemanska qvartetten
sjunger i Trädgården
23 och 24 Sept.
Entrée 25 öre.

Slottsskogsparken.
Stor Militär-Konsert
gifves Söndagen den 25 September kl. 1 e. m. af Kongl. 1:sta Göta Artilleriregementets *hela* musikcorps under anförande af musikdirektör Fr. Kuhlau. Konserten gifves till förmon för musikcorpsens enskilda pensionskassa. Program tillhandahållas vid ingångarne mot frivillig afgift. 88·21

Slottsskogsparken.
Illumination.
Under vackra aftnar belysas stränderna och ön i Stora dammen med kulörta lyktor. Mälareqvartetten sjunger hvarje Torsdag och Söndag.
Militärmusik hvarje dag.
Servering af frukostar och sexor. 78·58

Sammanträden.

S. S. Göternas
medlemmar kallas härmed till ordinarie höstsammanträde å Hotell Eggers Fredagen den 30 dennes kl. 8 e. m.
Göteborg den 21 September 1898.
88·08 **Styrelsen.**

Föreningsannonser.

Nykterhetsföredrag
af F. D. T. hr. M. F. Klinge anordnar grundlogen n:r 30 Jupiter i sin lokal, Centralhallen, Rosenlundsgränd n:r 1, Lördagen den 24 Sept. 1898 kl. half 9 e. m.
Sång och musik af goda förmågor komma att omvexla.
Utom orden stående inbjudas vänligen.
Obs.! Fritt inträde. 0150·35 G. K.

C. N. Andersson,
Bäraregatan, Järnvågen,
försäljer från sitt mekaniska vedhuggeri prima Björk-, Al-, Fur- och Granved samt Plankved och Flängved, sågad, klufven och inlagd till ytterst billigt pris.
Obs.! För kökspislar är **Plankved bäst och billigast.**
Telefon 27 80. 7·589

Juvel-, Guld- och **Silfverarbeten.** Egna Fabriker.
MÖLLENBORG Kongl. Hofjuvelerare, STOCKHOLM. Guldmedalj, Stockholm 1897.
1 s. ö. t. h. 23·45

Känd för sin styrka är den blekta och oblekta väfven märket Tuppen; den jemte Gamlestadens vackra fabrikater säljes billigast i
Claes Öhléns Väfhandel
— 37 Drottninggatan 37 —
Var god och noga obs. firmans namn! 094

Olycksfall-Försäkrings-Aktiebolaget
SKANDINAVIEN,
Stockholm.
Stiftadt 1886. — Fonder 600,000 kr.
Olycksfallförsäkring
med eller utan återbetalning.
Billiga premier. — Liberala vilkor.
Agenturer i Göteborg:
Urb. Körner, Gegerfelt & Weijdling, Oscar Andersohn & Co., Meurling, Nybelin & Co., M. Edström, Lindelöf & Wilkens, Paul Sandberg Kronhusgatan 21, Gösta Nordgrén.
Agent i Kungsbacka:
E. Thorsson. 1 4·50

Samhällslif i uniform.

Anmärkningar om sann och falsk enhet.

I våra boklådefönster har nyligen legat en liten broschyr, på hvilken vi, fast något sent, vilja rikta uppmärksamheten, alldenstund den innehåller en stor och alltför förbisedd sanning.

Det är ett föredrag af docenten J. A. Eklund, v. pastor vid Upsala domkyrka, med rubriken *Om andlig enhet.*

Den framstående predikanten och skriftställaren uppträder här med skärpa och klarhet emot de andliga riktningar, som tolka Kristi öfversteprestliga bön, att "alla må vara *ett*", så att de vilja göra alla *lika*. Detta, säger han, är en bestämd missuppfattning af hvad andlig enhet innebär. Enheten kräfver icke uniformitet. Tvärtom kunna vi redan i naturens rike finna lagen: "ju större enformighet, dess mindre enhet" — och tvärtom: "ju större, ju högre, ju mera lefvande enhet, dess större olikhet, dess mera vexling och rikedom".

Långt nere i den döda naturen, där se vi den största likformigheten. Allt som utvecklingen stiger uppåt, desto mera "gör sig lifvets rika enhet gällande i rik mångfald". Men denna "mångfaldens enhet" synes vara svår att fatta och erkänna. "Det är icke bara en påfve i Rom, som i ett slags enhetstyranni vill hafva oss lika allesamman. Utan det finns ganska många små påfvar, som genast äro färdiga att kristligt taget döma sin nästa till döden, därför att hon inte är alldeles 'på samma sätt som jag'. Man vill ha oss i uniform."

Gent emot dessa snedvridningar af sanningen ställer förf. denna maning: "du verkar bäst för enheten genom att troget utveckla din särskilda egendomliga gåfva". Och han slutar med att framhålla som sin mening, att denna individuelt utvecklade mångfald skall räcka ända in i evigheten. "Jag vill hellre tänka mig stor olikhet äfven där, i skaran från de skilda släktena och folken och tungomålen. Vi veta icke hvad som skall varda. Men det blefve, synes det oss, liksom en fattig himmel, om alla vore de andre lika. Jag tror icke, att *Gud ens där kläder de sina i uniform.*"

*

Dessa om anmärkningsvärd tolerans vittnande ord hafva förvisso sin tillämpning långt utanför det kyrkliga området, för hvilket de närmast äro afsedda. I sjelfva verket synas de drabba vår tid just i en af dess mest karakteristiska och mest villfarande tendenser.

Eller är det icke just så, att vi på olika områden hafva bildat oss ett slags *modeller*, som vi sedan uppställa såsom allena saliggörande, för alla och en hvar att efterlikna?

Ligger icke det sannt demokratiska idealet, som mer eller mindre beherskar vår tid, just i ett dylikt *genomsnittsmönster*, vunnet genom frånseende från alla individualiteter och uppehållet genom möjligast hårda tryck på dem? Hafva vi icke lösgjort massan från politiska band, för att sålunda lägga tyglar på de fria individernas sträfvan att gifva lifvet en sund och naturlig mångfald? Vilja vi icke alltjemt premiera den homogena massan — medeltalet, majoriteten, menniskouniformen — på den sjelfständiga individualitetens bekostnad?

Öfver allt, hvart vi än blicka inom vårt svenska samhälle, möta vi denna samma företeelse i starkare eller svagare utprägling. Det myckna skriket om "reaktion" och andra väggspöken förvillar icke synen på tänkande män, så att de förbise denna stora och verkliga fara, som just demokratien förer i skötet.

Vi skola påpeka den antydda företeelsen på några särskilda områden, för att sedan kanske kunna påvisa hvari faran egentligen ligger.

*

För att börja med det mest närliggande — huru är det för närvarande inom vårt sällskapslif? Är det icke så, att personligheten alltmera hotar att drunkna i ett qväfvande system af konventionella regler? Ingen vågar vara sig sjelf, hvar och en går och skelar på de andra och bemödar sig att likna dem, så att han må slippa deras kritik. Det personliga försvinner icke blott ur våra samqväm, där allt går efter samma gamla trall hos den ene som den andre, utan till och med ur våra egna hem, så att vi inreda dem mera med tanke på hvad andra skola säga än hvad vi sjelfva tycka.

Men detta är endast ytan af en opersonlighet, som från det dagliga umgänget vill tränga in i hela vårt väsen. I den sociala trampqvarnen stötas och blötas karaktererna, tills all färg försvinner, alla egenheter gå bort och genomsnittsmodellen slutligen tittar fram i all sin nakenhet. Demokratien sträfvar att utrota karaktererna, genom att pressa in dem i massan.

Den stora massan, som står genomsnittet närmast, hyser nemligen alltid ovilja emot sjelfständiga naturer som gå sin egen gång. När nu demokratien uppställt genomsnittet till ideal, så blir det desto värre för de sjelfständige; vinden är emot dem, och det fordras mycket starka ben för att kunna uthärda detta lufttryck. Så har vår tids *politiska frihet* för massorna medfört ett *tryckande socialt tvång* från deras "allmänopinion" på de utbildade personligheterna.

Det börjar tidigt nog, så att vi hinna blifva väl preparerade för detta lif. Vår uppfostran, som så länge som möjligt håller barnet inpressadt i ett skrufstäd af kosmopolitiskt urvattnade kurser, är sannerligen icke egnad att dana karakterer — åtminstone icke *svenska* karakterer. Och den vanlige medborgarens fortsatta uppfostran genom pressen, är den mera gynnsam för utbildande af sjelfständiga individualiteter? Vi frånse alldeles från de intressen som mer och mer drifva sitt spel med tidningarna, men vi vilja framhålla, att äfven fullkomligt oberoende pressorgan allt mera försmå de personliga ståndpunkterna för att i stället göra till sin uppgift att blott afspegla opinionen. De se sin högsta ära i att vara "officiösa"; de vilja leda, icke med egen sjelfständig öfvertygelse och argumentets makt, utan såsom språkrör för en möjligast bred massa. Ständigt alltså samma företeelse: den allmänna pressopinionen framgår icke längre naturligt ur en mångfald af sjelfständiga åsikter, utan tidningarna kläda sig från början i samma uniform, vilja alla tala med samma majoritetens orakelstämma.

Stiga vi så längre upp på politikens höjder, så finna vi i vår tids parlamentariska styrelsesystem sjelfva typen för den tidsriktning, som nöjer sig med en genomsnittsvara, passande för den allmänna medelmåttan, äfven när det är frågan om tankar och åsikter. Partiväsendets maskinarbete, valorganisationer m. m. bereda den individuella åsikten en säker — och för resten skäligen smärtfri — död.

Detta styrelsesystem åter är endast det politiska uttrycket för vår tids utmärkande produktionsform, som likaså fabriksmessigt framkallar en för mängden passande genomsnittsvara, på bekostnad af det fria handtverket som smög sig efter och utbildade individuella egenheter.

Men vetenskapen, vårt eminenta andliga bildningssamhälle? Här får väl ändock personligheten göra sig gällande, här råder väl friheten luft? Å nej, äfven vetenskapen har sina skolor och sitt genomsnittsideal, äfven där vill man gerna klistra alla utefter denna samma medelnivå, äfven där söker man om möjligt boykotta dem som skilja sig därifrån i sjelfständig personlighet. Det demokratiska lufttrycket låter sig alltför väl förnimma äfven i den svenska vetenskapens värld.

Och om vi nu till sist vidga blicken ut öfver hela vårt folk, så är det den bittraste grämelse för en fosterlandsvän i våra dagar att se de riktningar frodas, som vilja beröfva också sjelfva nationen dess individuelt färgade personlighet. I denna hårda värld, där sjelfkänslans kraft betyder allt, måste vi se det sunda sjelfmedvetandet allt mera försvinna i vårt eget folks uppträdande, dess egenartade naturväsen blekna, dess karakter urvattnas i beundran och imitation af hvilket som helst utländskt kram — allt under detta samma demokratiska lufttryck, som vill låta äfven de nationella individualiteterna krympa samman i en kosmopolitisk uniform, sedan det lagt sin hämsko på alla frihetens yttringar *inom* samhällena — — —.

*

Hvar ligger då egentligen felet och faran i denna princip, som vi nu funnit prägla de mest skilda tidsyttringar?

De ligga icke så mycket däri, att man öfver hufvud uppställt medelvärdena som ideal, utan de ligga i det sätt hvarpå man konstruerat upp dessa medelvärden. De ligga däri att man, inom alla dessa samhälligheter — privatsamqväm, press, vetenskap, parlament, menskligheт — sträfvar att utbilda typen som ett aritmetiskt medium af lika delar, i stället för att låta typen organiskt utbilda sig af sjelfständigt utpräglade delar. Det är just hvad docenten Eklund anmärkt på det kyrkliga församlingslifvets område: en enhet af uniformitet, där det borde vara en enhet i och af mångfald. Man vill göra hvar och en af oss till en typ, en genomsnittsperson, i stället för att låta hvar och en få vara sig sjelf och genomsnittet naturligt utfälla sig ur denna mångfald.

Detta är det stora och ödesdigra misstaget i demokratiens jemlikhetsprincip. Den vill göra utvecklingen lik *unison* sång, och oss enskilde till ett oändligt antal instrumenter som alla blåsa samma stämma. Den vet icke att den fullkomliga menskligheten, dit vi sträfva, skall vara som en orkester, där skilda stämmor förena sig med hvarandra i *harmoni*, och att öfver menskliglietens vandring dithän lyser den sol, i hvars hvita ljus alla regnbågsfärger sammanflyta . . .

Den som ser utvecklingen i stort fruktar icke vår tids ensidiga nivelleringsarbete; han inser dess berättigande som motvikt mot en föregående tids tendenser att söndra individerna för mycket ur massan. Och ingen torde misstänka att vi vilja ett ögonblick förneka den sunda samhörighet, som är den menskliga utvecklingens förutsättning och konservatismens egentliga lösen.

Men vi hafva velat uttala en varning mot den andra faran, att banden göras *för trånga* så att individualiteten qväfves i det menskliga genomsnittets tvångströja. En sådan varning synes vara på sin plats i en tid, då demokratien lägger sin förvittrande luft allt tyngre öfver personligheter och karakterer som afsticka mot likhetsidealet — och då dess "rösträttsvänlige" adepter i vårt land vilja än mer utsträcka det slags politiska frihet, som innebär socialt tvång.

Det land, där ett sådant ideal segrar, lider obotlig skada. Ty utvecklingens sunda gång betingas just af en brytning mellan de fria personligheterna och massan, en ständig cirkulation mellan individerna och typen, ständig förbindelse mellan anslaget och resonansbottnen. Den som vill nedbryta personligheten och intvinga allt under typens herravälde, han arbetar på att *stanna utvecklingens pendel.*

Utvecklingen behöfver lifvets alla faser, barndom och ålder lika så väl som ungdom och mandom. Den är icke betjent med ett enda medeltal af alla åldrar — det medeltalet blefve döden. **Lifvets herre vill icke se de sina i uniform!**

Den gamla melodien.

Af

François Coppée.

Öfversättning från franskan.

Hvad tänker ni på, fru grefvinna? Hvarför står ni som förstenad där vid fönstret och ser ut i trädgården på de bladlösa trädtopparna? Är det den gamla dansmelodien från positivet på vägen, som väcker gamla minnen till lifs? Erinrar det er om den folkuppfylda amfiteatern, då ni som primadonna vid "Johnsons American Circus" inhöstade så många triumfer? Ack ja, ni kan komma ihog, de två ungerska virtuoserna hade knappt slutat sin komiska konsert, och stalldrängen förde in i manégen den stora, kloka, fridsamma hästen, hvars svart- och hvitfläckiga hud starkt erinrade om en med tryffel späckad kalkonstek. Så visade ni er och räckte handen till den präktigt klädde stallmästaren, i hvilken ni — ja, erkänn det — liksom de öfriga cirkusdamerna var smått förälskad, och med några lätta danssteg och ett hopp satt ni på hästryggen. Piskan smällde, orkestern föll in och tryffelhästen satte af i skridt, och så gjorde ni alla edra konster.

Hvilken olympisk gestalt hade ni icke den gången, fru grefvinna? Sjutton år gammal med en skapnad som den kapitolinska Venus, behag och styrka i en person! En fulländad skönhet, som blott blandningsrasen i den nya världen kan uppvisa. Ett sorl trängde från åskådarna: "Den fagra Adah, amerikanskan!" Och berusad af mängdens bifall blef ni allt dristigare och dristigare i edra konstprestationer.

Den första delen af föreställningen slöt gärna med ihållande bravorop. Medan stallmästaren steg upp på en stol och höll de med band smyckade ringarna i vädret, och clownen roade galleripubliken genom att gifva dumme Petter en örfil, så att han föll pladask på magen, och han därpå försiktigt tog honom i hans vida byxor och lyfte honom i vädret, red ni i skridt manégen rundt och satt så lätt i sadeln som om ni hade varit en sommarfogel. Det var för edra beundrare aftonens glanspunkt.

Under en af pauserna såg ni för första gången grefven, er nuvarande man, men den gången en af Paris' vildaste vivörer. Han stod vid ingången till stallet, stor, mager och korrekt, med tillknäppt frack och en lilja i knapphålet, med grå cylinderhatt, och höll kryckan af sin guldbeslagna promenadkäpp mot läpparna. Nästa dag stod han åter där, den följande likaledes, och sedan kom han hvarje dag. Ni sänkte förvirrad edra ögon, när ni mötte hans längtansfulla blick, denna blick, som visade er att han fullständigt förlorat både hjerta och hufvud.

Men ni var en dygdig och ärbar qvinna. Vid fem års ålder hade ni blifvit föräldralös, då er fader, ormmenniskan och trapezkonstnären, föll ned och bräckte nackbenet. Cirkusfolket adopterade då hans barn, och den gamle pariserclownen Misligris lärde er franska och det lilla grand i läsning och skrifning, hvaraf han sjelf var mäktig. Så växte ni till och blef en "stjärna", cirkus' bästa dragningskraft, som inbrakte den stora recetter. Ni förtjente ärligt ert bröd och höll med klokhet alla påträngande beundrare på afstånd. Minns ni den aftonen, då grefven temligen odelikat tillbjöd er det glänsande turkossmycket, och ni slog till honom med ridspöet? Det var ändå alldeles utanför elefantburen.

Men den lidelsefulle mannen blef blott än mer förälskad, och då Johnsons American Circus lemnade Paris, följde han efter till Orléans och vidare till Tours, Angers och Nantes. Där var det han begick sin största dumhet i lifvet, ty han enleverade er och gjorde er till sin hustru. Far och mor hade han icke, så att han behöfde ej begära någons tillåtelse därtill.

De glödande smekmånaderna tillbraktes i en liten undangömd by vid hafsstranden. Sedan reste ni till en fashionabel badort, men i klubben skrattade man sig nästan förderfvad åt grefvinnan, och på promenaden gömde den fina världens damer sina ansikten bakom solfjädrarna, när ni gick förbi med er man.

Då bestämde grefven sig för att lemna landet. Han bosatte sig i Florens, och där måste ni, stackars lilla grefvinna, taga lektioner och låta uppfostra er som en skolflicka, där i det gamla tråkiga palatset, för att blifva i stånd att göra er platsen värdig som er mans hustru. Hur långsamt ni hade och hur tröttande var det ej för er att beständigt höra detta: så gör man inte, det är inte comme il-faut, o. s. v., oaktadt han genast tillfogade ett "min lilla vackra solstråle".

Alla qvinnor äro mottagliga för uppfostran. Begreppet "parvenu" låter ej använda sig hvad det qvinnliga könet beträffar.

Då tre år svunnit bort, var ni en så fulländad grefvinna som trots någon.

Då grefven tröttnat på att springa kring museerna och tafvelutställningarna i utlandet, vände han med er åter till Paris. Det gamla hotellet, som stått öde och tomt så länge, öppnade åter sina portar.

Men också nu blef ni dömd till ensamhet och tråkighet.

Genom att skänka stora penningesummor till kyrkor och fromma stiftelser lyckades äntligen er man förskaffa er en liten umgängeskrets af fromma damer och prester. Dessa svartklädda menniskor äro hela ert umgänge. I sex år har ni hvarje morgon besökt barnkrubban och skolorna, och på aftnarna satt ni helt ensam i en loge på Théatre Français och åhörde en opera. Intet barn fick ni! Och åren gå, och grefven är nu 48 år, och af det gamla lejonet är nu intet qvar. En gammal blandning af förnämt uppträdande, svärtadt skägg, fördomar, grå hatt och förderfvad mage!

Det dumma positivet! Ännu håller det på med samma utslitna dans, som en gång ljöd under det ni gjorde era konster på cirkushästens rygg. Ert hjerta klappar häftigare, ni ser arenan framför er, ni upplefver åter alla de dyrbara ungdomsminnena och intrycken, ni hör bravoropen och känner den vackra stallmästarens svaga handtryckning, då han ledsagar er ut från manégen.

Nu äntligen har positivet slutat. Det har blifvit mörkt, man kan näppeligen urskilja de nakna trädstammarna i parken. Kammartjenaren träder ljudlöst in i rummet med en tänd lampa, som han ställer på bordet, och säger med högtidlig röst: "Den ärevördige hr pastorn vid S:t Aquilin väntar på grefvinnan i salongen".

Beredda på allt! Kaptenen på ett örlogsfartyg, tillhörande en nation, hvars stora kanoner ha den ovanan att sprängas i stycken, kallar till sig förste kanonieren:
— Äro alla edra män iförda lifräddningsbälten?
— Ja, kapten.
— Är ert lif assureradt?
— Ja, kapten.
— Alla lifbåtarne satta i sjön?
— Ja, kapten.
— Ha alla edra män läst sina böner och skrifvit sina testamenten?
— Ja, kapten.
— Då, i Guds namn, ge fyr! Men, kom ihog, endast de små kanonerna!

Sanningen kom fram. — Hur gammal är vittnet?
— 23 år.
— Och hur gammal är er yngsta syster?
— Åh, den koketten är öfver 30 år!

1 av 1 2019-08-30 19:36